

- розширення професійних контактів педагогів і учнів;
- підвищення якості, як заочного так і очного навчання.

У найближчому майбутньому всі ВУЗи прийдуть до використання телекомунікацій за вже відомої схеми: електронна пошта — Інтернет-сервер — курси.

Можна прогнозувати два шляхи трансформації системи заочного навчання в Україні:

- впровадження курсів на основі комп'ютерних комунікацій у навчальний процес існуючих навчальних закладів;
- створення віртуальних навчальних закладів із використанням нових комунікаційних і інформаційних технологій (віртуальних університетів, коледжів і гімназій);

Поки в Україні віртуальних навчальних закладів не існує. В основному, навчальні заклади віддають перевагу поступовому впровадженню дистанційних програм в навчальний процес, як програм для отримання іншого фаху на базі вищої освіти.

М. В. Головка, канд. пед. наук,
доцент кафедри педагогіки та психології
Л. В. Янчарська, асистент кафедри
педагогіки та психології

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ПРИ КОМПЛЕКСНОМУ ВИКОРИСТАННІ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Важливою проблемою сучасної педагогічної науки є забезпечення якості загальної середньої та вищої освіти. До основних характеристик якості освіти (внутрішніх та зовнішніх) відносять:

— якість освітнього середовища («технологічність» управління освітнім процесом, ефективність науково-методичної роботи, ресурсне забезпечення навчального процесу, кадровий потенціал школи та ін.);

— якість реалізації освітнього процесу (науковість і доступність змісту освіти, педагогічна майстерність учителя, ефективність засобів навчання, зокрема, якість підручників, задоволення різноманітних освітніх потреб та ін.);

— якість результатів освітнього процесу (рівень навчальних досягнень учнів, розвиток їх мислення, ступінь соціальної адаптації, культури і вихованості учнів та ін.);

— якість впливу освіти на людину, суспільні процеси, задоволення потреб особистості та держави в цілому¹.

Таким чином, одним з основних показників, які впливають на якість освіти, є оцінювальна діяльність. Адже саме через контроль та оцінювання навчальні заклади реалізують функції управління якістю освіти.

Якісний контроль має бути багатограним і, як відмічав видатний педагог та вчений В. О. Сухомлинський у праці «Сто порад учителю», не зводиться тільки до виставлення оцінки: «Нехай якомога частіше оцінювання знань поєднується з іншими цілями, передусім із новим осмисленням, розвитком, поглибленням знань».

Важливе значення має організація контролю згідно таких принципів:

- принцип об'єктивності — чіткої відповідності виявлених під час оцінювання рівня навчальних досягнень та їх якості еталонним рівням;

- принцип систематичності — оцінювання навчальних досягнень учнів середньої загальноосвітньої школи має здійснюватися послідовно на всіх основних етапах засвоєння нових знань, формування вмій та навичок, а також їх практичного використання;

- принцип наочності та демократичності — контроль і оцінювання мають здійснюватися шляхом наочних процедур, під час яких навчальні досягнення всіх учнів оцінюються згідно єдиних критеріїв, забезпечення однакових умов для реалізації контролю.

Забезпечення вказаних принципів, які значною мірою й визначають якість контролю, можливе при комплексному використанні активних методів навчання. Зокрема:

Дискусія — один з методів навчання, в процесі якого відбувається обмін поглядами з певної навчальної проблеми. Мета дискусії полягає у виявленні відмінностей у розумінні даного питання та вироблення спільної точки зору.

Методика рольових триад. Використовується для розвитку здатності до конструктивного мислення майбутніх фахівців.

Методика «мозкового штурму». Такі методики реалізуються на основі психологічного ефекту колективної активації розумової діяльності.

Робота в малих групах (клас або аудиторія розподіляється на групи по 4—5 учнів або студентів).

¹ Ляшенко О. І. Якість освіти: проблеми оцінювання, моніторингу та управління // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992—2002. 36. наукових праць до 10-річчя АПН України. — Ч. 1. — Харків: «ОВС», 2002. — С. 243—250.

Тренінг.

Дидактична гра — імітаційне моделювання реальних ситуацій, що має чітке дидактичне спрямування.

Аналіз конкретних ситуацій та прийняття обґрунтованих рішень.

Комплексне використання таких методів значно уефективнює оцінювальну діяльність за умови модульно-рейтингової системи, коли навчальний матеріал розбивається на функціонально завершені модулі. У процесі вивчення кожного модуля передбачається як опанування учнями та студентами теоретичного матеріалу, так і вирішення практичних та індивідуально-творчих завдань. При цьому навчально-пізнавальна діяльність є ритмічною та систематичною, вона охоплює максимальну кількість учнів чи студентів.

Використовуючи активні методи навчання вдається реалізувати основні принципи організації контролю і оцінювання та забезпечити їх якість:

— контроль є систематичним, оскільки оцінюються навчальні досягнення поступово з усіх модулів;

— оскільки підсумковий бал виставляється на основі систематичної перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу та за результатами виконання різноманітних завдань різних рівнів складності, то забезпечується об'єктивність контролю;

— формується адекватна самооцінка учнів та студентів щодо результатів власної навчальної діяльності та вміння зіставляти їх з еталонними рівнями;

— реалізується взаємне оцінювання навчальних досягнень (більшість активних методів передбачають оцінювання виконаних завдань експертами, які обираються з-поміж студентів);

— учні та студенти залучаються до процесу проектування навчальних цілей, управління навчально-пізнавальною діяльністю, встановлення еталонних рівнів контролю та розробки критеріїв оцінювання навчальних досягнень;

— на контроль не потрібно спеціально відводити додаткового часу, він здійснюється в процесі реалізації самого активного методу, що оптимізує роботу викладача та зменшує напруження студентської аудиторії.

Важливою особливістю контролю під час використання активних методів навчання є те, що на відміну від традиційного, для якого основними показниками якості були акуратність, старанність, ретельність, в умовах ринкової економіки на перші позиції виходить підприємливість, сміливість у прийнятті рішень, оригінальність, нестандартні підходи до вирішення завдань.